

^HANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULUNUN DENETİM VE GÖZETİM GÖREVİ

*Doç. Dr. Mustafa İsmail KAYA**

I. GİRİŞ

Anonim şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu, aynı zamanda şirket bünyesinde gerçekleştirilen işlemlerin hukuka, esas sözleşmeye ve şirket menfaatlerine uygun olup olmadığını denetleme ve gözetleme yükümlülüğü altındadır. Kurulun bu görevi, şirket yönetiminin devri halinde söz konusu olduğu gibi, yetki devrinin bulunmadığı halleri de kapsar. Şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için, genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olan yönetim kurulu¹, yükümlülüklerini yerine getirirken tedbirli bir yöneticinin özeni ile hareket etmeli ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralları çerçevesinde gözetmelidir². Özen ve bağlılık yükümlülüğü, sadece yönetim yetkisi devredildiğinde değil, yetki devrinin bulunmadığı durumlarda da tedbirli bir yöneticinin özeni ile hareket etmeyi ve şirket bünyesinde yapılan tüm işlemlerin hukuka, esas sözleşmeye ve şirket menfaatlerine uygun yapılmasını denetleme ve gözetlemeyi gerektirir.

Anonim şirket yönetim kurulunun denetim ve gözetim görevi, özellikle 6102 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren geçen sürede şirketlerde denetim boşluğu yaşandığı hususu dikkate alındığında, önem arz etmektedir. Yönetim kuruluna ilişkin bu görevin esasları incelenmeden önce, denetime ilişkin yapılan yasal çalışmalardan kısaca bahsedilmesinde fayda bulun-

H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

¹ Bkz. TTK m.374.

² Bkz. TTK m. 369.

maktadır. Bilindiği üzere, 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak 6102 sayılı yeni TTK, denetçiyi anonim şirketin zorunlu organlarından biri olarak görmemektedir. Bunun yerine, Kanunun ilk halinde tüm sermaye şirketlerinin tabi olduğu ve oldukça etkin bir denetime imkan vereceği düşünülen bağımsız denetim kabul edilmişti. Ancak yeni Kanunun yürürlüğe girmesinden bir gün önce, 6335 sayılı Kanunla TTK'da yapılan değişiklikle, bağımsız denetim tüm sermaye şirketleri için zorunlu olmaktan çıkarılarak, bağımsız denetime tabi olacak şirketleri belirleme yetkisi Bakanlar Kuruluna tanındı. 23.01.2013 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile bazı ölçütler tespit edilmiş ve bu kriterleri taşımayan şirketler bağımsız denetim kapsamına alınmamıştır³. Bağımsız denetime tabi olacak şirketlerin belirlenmesine dair kararda değişiklik yapılması hakkındaki yeni Bakanlar Kurulu Kararnamesi de 14.03.2014 tarihli RG'de yayınlanmıştır. Bu yeni kararnamede uygulanacak kriterler hafifletilerek bağımsız denetime tabi tutulacak şirket sayısının artırılmaya çalışıldığı görülmektedir⁴. Denetimin anonim şirketler açısından önemi dikkate alındığında, Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile belirlenen ölçütlere uymayan yüz bine yakın anonim şirketin denetimin kapsamı dışında tutulmasının sakıncalı olduğu düşünülmüş ve 6455 sayılı Kanunla⁵, TTK m. 397'ye 5. ve 6. fıkralar eklenmiştir⁶. Yapılan değişiklikle, tüm

³ Kamu Gözetimi Muhasebe ve Standartları Kurumu, bu Bakanlar Kurulu Kararnamesi'ndeki ölçütler açısından, olarak 2012 verilerine göre bağımsız denetime tabi olacak şirket sayısının 2500 civarında olduğunu belirlemiştir. Bkz. http://www.kgk.gov.tr/content_detail-191-578-bagimsiz-denetime-tabi-olacak-sirketler-duyurusu.html.

⁴ Bakanlar Kurulu'nun ilk kararnamesinde bilanço aktif toplamı 150 milyon TL, net satış hasılatı 200 milyon TL, çalışan sayısı 500 olarak belirlenmişken; son yayınlanan kararnamede ise, bilanço aktif toplamı 75 milyon, net satış hasılatı 150 milyon ve çalışan sayısının da 250'ye indirilmiştir. Dolayısıyla bağımsız denetime tabi tutulacak şirketler için aranan rakamların, (net satış hasılatı hariç) yarı yarıya azaltıldığı görülmektedir.

⁵ Bu Kanun 11 Nisan 2013 tarih ve 28615 sayılı RG'de yayınlanmıştır.

⁶ TTK m. 397'ye eklenen 5. fıkraya göre; dördüncü fıkra kapsamı dışında kalan anonim şirketler ile 4572 sayılı Kanun kapsamındaki kooperatifler ve bunların bağımsız denetime tabi olmayan üst kuruluşları bu fıkra hükümlerine göre denetlenir. Denetime ilişkin usul ve esaslar ile bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilerin niteliklerine, uyacakları etik ilkelere, görev ve yetkilerine, seçilmelerine, görevden alınmalarına veya ayrılmalarına; denetimin ve denetim raporlarının içeriğine ve raporun genel kurula sunulmasına ilişkin hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca

anonim şirketler denetime tabi tutulmaktadır. TTK m. 397/6, denetime tabi olduğu halde söz konusu denetimi yaptırmayanların finansal tablolarının ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun düzenlenmemiş sayılacağını öngörmektedir. TTK’da değişiklik yapan bu Kanun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelik ile bağımsız denetim kapsamı dışında kalan şirketlere açısından denetime ilişkin usul ve esasların, denetim yapacak denetçilerin niteliklerinin, bu denetçilerin uyacakları etik ilkelerin, görev ve yetkilerinin, seçilmelerinin, görevden alınmalarının veya ayrılmalarının; denetimin ve denetim raporlarının içeriğine ve raporun genel kurula sunulmasına ilişkin hususların düzenleneceğini öngörmüş; ancak bu hususlara ilişkin ayrıntıları düzenleyecek Yönetmelik henüz çıkmamıştır.

Görüldüğü üzere, anonim şirketlerin denetlenmesine ilişkin hüküm öngörülmüş olmasına karşın, bu konudaki Yönetmelik henüz çıkmadığından bağımsız denetime tabi olanlar dışındaki çok sayıda anonim şirketin denetimi yapılmamaktadır. Çok sayıda küçük ve/veya büyük yatırımcının sermayelerini bir araya getirerek oluşturdukları anonim şirketlerin etkin bir şekilde denetlenmesinin şirket menfaatleri ve pay sahipleri açısından ne kadar önemli olduğu hususu dikkate alındığında, bu şirketlerin tamamen denetimsiz kalmış olmasının uygun olmadığını kabul etmek gerekir.

Bağımsız denetime tabi olmayan şirketlerin denetlenmesine ilişkin ikincil düzenlemenin henüz yapılmamış olması, yönetim kurulunun şirketin işleyişi, yapılan işlemlerin kanuna, esas sözleşmeye, iş hayatının gereklerine uygun olup olmadığını inceleme ve gözetleme yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Esasında denetime ilişkin ikincil düzenleme yürürlüğe girdikten sonra da yönetim kurulunun gözetim ve denetim görevi devam edecektir. Şüphesiz yönetim kurulunun “denetim görevi” ifadesinden, teknik anlamda denetim değil, şirketle ilgili alınan kararların, yapılan işlemlerin denetlenmesi/gözetilmesi anlaşılmalıdır. Dolayısıyla burada denetim

çıkartılacak yönetmelikle düzenlenir. Kanunun denetçinin sorumluluğuna ilişkin hükümleri, bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilere de kıyasen uygulanır. Kanunun yeni eklenen 6. fıkrasına göre ise; beşinci fıkra kapsamında denetime tabi olduğu halde söz konusu denetimi yaptırmayanların finansal tabloları ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir.

ifadesi kullanılırken, gerek 6762 sayılı TTK döneminde yönetimin denetlenmesi için zorunlu organ olarak düzenlenen murakıplık⁷, gerekse 6102 sayılı TTK'nın öngördüğü şekliyle şirketin finansal tablolarının, yıllık raporlarının ve şirketin muhasebesinin denetlenmesi kast edilmemektedir. Bu anlamda yönetim kurulunun yapacağı denetim, sadece geçmiş dönemde yapılmış olan işleri kontrol etmekle sınırlı değildir; aynı zamanda gelecekte gerçekleştirilecek işlemlerin de şirket menfaatine olup olmadığının incelenmesi gerekir⁸.

II. GENEL GÖZETİM VE DENETİM GÖREVİ

1. İç Denetim ve Riskin Saptanması İçin Komite Kurulması

Yeni TTK'nın önemseydiği konulardan birinin yönetimin profesyonelleşmesi olduğu dikkate alındığında, sadece yetki devrinin bulunması halinde değil, genel olarak da yönetim kuruluna bir gözetim ve denetim yetkisi/görevi verildiği söylenebilir. Yetki devrindeki üst gözetim yetkisi devredilemez bir görev olarak öngörülmüş olmasına karşın, genel gözetim ve denetim görevinin yerine getirilmesi için komiteler kurulması hususu ise TTK'da isteğe bağlı tutulmuştur⁹.

Genel gözetim ve denetim görevinin gerektiği şekilde yerine getirilebilmesi için uzman kişilerden oluşan komiteler ve komisyonlardan yararlanılabilir¹⁰. TTK'nın görev dağılımını düzenleyen 366. maddesinin ikinci fıkrasına göre; yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak

⁷ Murakıplık sisteminin en önemli sorunu, denetim görevini gerçekleştiren kişilerin bağımsız olmamaları ve bunun sonucu olarak da anonim şirketlerde etkin bir denetimin yapılamamasıydı. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kaya**, Mustafa İsmail; Anonim Ortaklıklarda Etkin Denetim, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, S. 1-2, s. 241 vd.

⁸ TTK m. 378'de öngörülen riskin erken saptanması ve yönetimine ilişkin komitenin temel görevi de, gelecekte ortaya çıkabilecek risklerin erken teşhis edilmesi ve gerekli önlemlerin alınmasıdır.

⁹ **Cömert**, Nuran; Türk Ticaret Kanunu Tasarısında İç Denetim ve İç Kontrol, İç Denetim Dergisi, Kış. 2008, Sa. 21, s. 3.

¹⁰ Bkz. **Kayhan**, Şaban; 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, Ankara 2011 s. 133; **Cömert**, İç Denetim Dergisi, Kış. 2008, Sa. 21, s. 3 vd.

konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir. Bu madde ile gerek halka kapalı gerekse halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulunun kuracağı iç denetim komitesi ile denetim ve gözetim yapması mümkün hale getirilmiştir. Şirketin yönetim organı durumunda olan yönetim kurulunun aynı zamanda kuracağı komisyon ve komiteler aracılığıyla denetim görevini yerine getirmesi, özellikle 6335 sayılı Kanunla anonim şirketlerin çok önemli bir kısmının bağımsız denetime tabi olmaktan çıkarılması hususu dikkate alındığında, şirketin tamamen denetimden yoksun kalmaması açısından önemlidir.

Halka açık şirketlerde denetim komitesine ilişkin daha ayrıntılı düzenlemelere ise sermaye piyasası mevzuatında rastlanmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri II, No: 56 sayılı Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'ine ek olarak yayınlanan Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin 4.5 maddesi yönetim kurulu bünyesinde oluşturulacak komiteler hakkında oldukça ayrıntılı hükümlere yer vermektedir. Buna göre; yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarının sağlıklı bir biçimde yerine getirilmesi için Denetimden Sorumlu Komite, Kurumsal Yönetim Komitesi, Aday Gösterme Komitesi, Riskin Erken Saptanması Komitesi ve Ücret Komitesi oluşturulur. Ancak yönetim kurulu yapılanması gereği ayrı bir Aday Gösterme Komitesi, Riskin Erken Saptanması Komitesi ve Ücret Komitesi oluşturulamaması durumunda, Kurumsal Yönetim Komitesi bu komitelerin görevlerini yerine getirir. Denetimden Sorumlu Komite üyelerinin tamamı, diğer komitelerin ise başkanları, bağımsız yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir¹¹.

Aynı şekilde Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkındaki SPK'nın Seri X, No: 22 sayılı Tebliği'nin 25. maddesine göre de; payları Borsada işlem gören ortaklıklar, Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde, en az iki üyeden oluşan denetimden sorumlu komite kurmak zorundadırlar¹². Denetim komitesi kurma zorunluluğu bulunmayan işletmelerde, denetim komitesince yapılan işler, yönetim kurulunca yerine getirilir.

¹¹ Bkz. SPK Seri IV, No: 56, m. 4.5.3.

¹² TTK m. 366/2'den farklı olarak payları Borsada işlem gören ortaklıklarda denetim komitesi kurmanın isteğe tabi tutulmadığı görülmektedir.

Denetimden sorumlu komite; ortaklığın muhasebe sistemi, finansal bilgilerin kamuya açıklanması, bağımsız denetimi ve ortaklığın iç kontrol sisteminin işleyişinin ve etkinliğinin gözetimini yapar. Bağımsız denetim kuruluşunun seçimi, bağımsız denetim sözleşmelerinin hazırlanarak bağımsız denetim sürecinin başlatılması ve bağımsız denetim kuruluşunun her aşamadaki çalışmaları denetimden sorumlu komitenin gözetiminde gerçekleştirilir¹³.

Görüldüğü üzere, kurumsal yönetim ilkesi¹⁴ açısından, şirketin iç işleyişinin hukuka, esas sözleşmeye uygun yapılabildiği, muhasebe ve mali

¹³ Tebliğ'in 25. maddesinde denetim komitesi ile ilgili ayrıntılı düzenlemelere yerilmektedir. Buna göre; ortaklığın hizmet alacağı bağımsız denetim kuruluşu ile bu kuruluşlardan alınacak hizmetler denetimden sorumlu komite tarafından belirlenir ve genel kurulun onayına sunulmak üzere yönetim kuruluna bildirilir (m. 25/3). Bağımsız denetim kuruluşu; ortaklığın muhasebe politikası ve uygulamalarıyla ilgili önemli hususları, daha önce ortaklık yönetimine ilettiği Kurulun muhasebe standartları ile muhasebe ilkeleri çerçevesinde alternatif uygulama ve kamuya açıklama seçeneklerini, bunların muhtemel sonuçlarını ve uygulama önerisini ortaklık yönetimiyle arasında gerçekleştirdiği önemli yazışmaları, derhal denetimden sorumlu komiteye yazılı olarak bildirir (m. 25/4). Ortaklığın muhasebe ve iç kontrol sistemi ile bağımsız denetimiyle ilgili olarak ortaklığa ulaşan şikayetlerin incelenmesi, sonuca bağlanması, ortaklık çalışanlarının, ortaklığın muhasebe ve bağımsız denetim konularındaki bildirimlerinin gizlilik ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi konularında uygulanacak yöntem ve kriterler denetimden sorumlu komite tarafından belirlenir (m. 25/5). Denetimden sorumlu komite, kamuya açıklanacak yıllık ve ara dönem finansal tabloların, ortaklığın izlediği muhasebe ilkelere, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna ilişkin olarak ortaklığın sorumlu yöneticileri ve bağımsız denetçilerinin görüşlerini alarak, kendi değerlendirmeleriyle birlikte yönetim kuruluna yazılı olarak bildirir (m. 25/6). Denetimden sorumlu komite, faaliyetleriyle ilgili olarak ihtiyaç gördüğü konularda bağımsız uzman görüşlerinden yararlanabilir. Denetimden sorumlu komitenin ihtiyaç duyduğu danışmanlık hizmetlerinin maliyeti ortaklık tarafından karşılanır (m. 25/7). Denetimden sorumlu komite; en az üç ayda bir olmak üzere yılda en az dört kere toplanır ve toplantı sonuçları tutanağa bağlanarak yönetim kuruluna sunulur. Denetimden sorumlu komite kendi görev ve sorumluluk alanıyla ilgili olarak ulaştığı tespit ve önerileri derhal yönetim kuruluna yazılı olarak bildirir (m. 25/8). Denetimden sorumlu komitenin görev ve sorumluluğu, yönetim kurulunun Türk Ticaret Kanunundan doğan sorumluluğunu ortadan kaldırmaz (m. 25/9).

¹⁴ Kurumsal yönetim, iş süreçlerinde ve paydaşlarla ilişkilerde eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk yaklaşımıyla işletme faaliyetlerinin etkinlik ve verimliliği, raporlama güvenilirliği, düzenlemelere uygunluk, paydaşların hak ve çıkarlarının korunmasını hedeflemektedir. Bkz. **Uzun**, Ali Kamil, Kurumsal Yönetim ve İç Denetim Kalite Güvencesi, <http://www.denetimnet.net>, s. 1.

raporlamanın bu konuda yayınlanmış ulusal/uluslararası standartlara uygun olarak tutulup tutulmadığı konusunda yönetim kurulunun gözetimi altında ve onun adına yerine getirecek bir denetim komitesinin kurulması son derece önemlidir. Bu komiteye seçilecek üyeler, denetim görevini gerektiği gibi yerine getirebilecek ölçüde yeterli bir uzmanlığa sahip olmalıdır. Uzman kişilerden oluşacak denetim komitesinin uyarı ve gözetimi sayesinde yönetim kurulu, şirketteki iç işleyişi kontrol altında tutacak ve alınan karar ve işlemlerin hukuka, esas sözleşmeye, şirket menfaatlerine uygun olmasını sağlayacaktır.

Yönetim kurulunun iç kontrol ve risk yönetimini gerçekleştirmesi için TTK, riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin kurulmasını öngörmektedir. TTK m. 378'e göre; pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Diğer şirketlerde bu komite denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi hâlinde derhâl kurulur ve ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda verir. Komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder, çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollanır¹⁵.

Kanunun gerekçesinde de belirtildiği üzere; bu komitenin denetim komitesinden farkı, denetim komitesinin yönetimi gözetim altında tutmasına karşılık bu komitenin sadece risklere odaklanmasıdır. Ayrıca denetim geçmişe yönelik bir inceleme olduğu halde, risk teşhisi gelecek ve geleceğin yorumuyla ilgilidir. Denetimin yönetilmesi söz konusu olmadığı halde, risk yönetilebilir ve yönetilmelidir. Amaç, yönetimi, yönetim kurulunu ve genel kurulu devamlı uyanıklık (teyakkuz) altında tutmak, gereğinde organlarca derhal etkili önlemlerin alınmasını sağlamaktır¹⁶.

¹⁵ Riskin erken saptanması komitesinin kurulmasına ilişkin hüküm, artık bütün dünyada kabul gören kurumsal yönetim ilkelerinin kanun koyucu tarafından benimsendiğini ortaya koymaktadır. Bkz. **Kaya**, Mustafa İsmail, Ticaret Kanunu ve TTK Tasarısı'nın Yönetim Kuruluna Anonim Ortaklığın Mali Durumunun Bozulması Halinde Yüklediği Yükümlülükler, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, Sa. 37-38, s. 25.

¹⁶ Bkz. TTK m. 378'in gerekçesi.

Şüphesiz iç denetim ve kontrol için komiteler kurulması, yönetim kurulunun TTK'dan kaynaklanan sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Zira bu komitelerin amacı, yönetim kurulunun üst gözetim ve denetim görevini daha profesyonel şekilde yerine getirmesini sağlamaktır. Yoksa yönetim kurulunda olması gereken sorumluluğun oluşturulan bu komitelere aktarılmasından söz edilemez¹⁷.

2. Özen ve Bağlılık Yükümlülüğünden Kaynaklanan Gözetim ve Denetim Görevi

Özen ve bağlılık yükümünü düzenleyen m. 369/1'e göre; yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini¹⁸ dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Kanun hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere, yönetim kurulu, tedbirli bir yöneticinin göstereceği özeni esas alarak şirket menfaatlerini gözetmek zorundadır. Şirketin menfaatini gözetmek, yönetim kurulunun bizzat yaptığı işlemler için geçerli olduğu gibi, aynı zamanda şirketle ilgili işlem yapan kişileri gözetleme ve denetleme görevini de kapsamaktadır. Özen ve bağlılık yükümlülüğü, yönetim yetkisinin başkasına devredilmiş olup olmamasından bağımsız olarak yönetim kuruluna gözetim ve denetim görevi yükler.

Yönetim yetkisinin m. 367'ye göre devredilmiş olması halinde, yönetim kurulunun gözetim ve denetim yetkisi, m. 375/1 (e)'den ve yönetim kuruluna özen ve bağlılık yükümlülüğü getiren m. 369'dan kaynaklanmak-

¹⁷ Bu husus, Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkındaki SPK'nın Seri X, No: 22 sayılı Tebliği'nin 25/9 maddesinde açıkça ifade edilmektedir. Buna göre; denetimden sorumlu komitenin görev ve sorumluluğu, yönetim kurulunun Türk Ticaret Kanunundan doğan sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

¹⁸ Şirket menfaatlerinin somutlaştırılması bağlılık yükümü açısından önemlidir. Şirket ve pay sahiplerinin menfaatlerinin uyumunda halinde şirketin menfaatini tespit etmek daha kolay iken, bu menfaatlerin çatışması halinde ise şirket menfaatini belirlemenin daha karmaşık olduğunu söylemek mümkündür. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Ayan**, Özge; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013, s. 49 vd.

tadır. Herhangi bir yetki devrinin bulunmaması halinde ise yönetimle görevli kişilerin denetlenmesinden söz edilemezse de, şirketteki işleyişin kanuna, esas sözleşmeye ve şirket menfaatlerine uygun olarak yürütmesi açısından yönetim kurulunun bir gözetim ve denetim görevi olduğunu kabul etmek gerekir.

Özen ve bağlılık yükümünden dolayı, m.366/2'de öngörülen komite ve komisyonların kurulması zorunlu olabilir. Yukarıda da açıklandığı üzere, m. 366/2'de düzenlenen bu komitelerin varlığı TTK'ya göre zorunlu değildir. Bu komisyonların şirketin daha iyi organize olabilmesi, profesyonelce yönetilebilmesi için, isteğe bağlı olarak kurulması öngörülmüştür. Ancak şirketin yapısı, büyüklüğü, işlerin karmaşıklığı gibi bazı hallerde şirketin menfaati denetim komitesinin kurulmasını gerektiriyorsa, tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket etmek zorunda olan yönetim kurulu bu tür durumlarda denetim komitesini kurmalıdır. Aksi takdirde şirketin yapısı gerektirmesine rağmen bu komiteyi kurmaktan imtina eden yönetim kurulu, özen ve bağlılık yükümüne aykırı davrandığı gerekçesiyle sorumlu tutulabilir.

III. YÖNETİM YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE GÖZETİM VE DENETİM GÖREVİ

1. Yönetimin Devri

Yönetim yetkisi devredilmediği takdirde, bu yetki yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir¹⁹. Ancak belli şartlara uyularak yönetim yetkisinin devredilebileceği m. 367/1'de açıkça düzenlenmiştir. Bu hükme göre; yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen²⁰ bir veya birkaç yönetim kurulu

¹⁹ Bkz. TTK m. 367/2.

²⁰ Hükümden yönetim yetkisinin kısmen devredilebileceği gibi, tamamen de devredilebileceği anlaşılmaktadır. Tamamen devirden, yönetim kurulunun m. 375'de öngörülen devredilemez görev ve yetkileri dışındaki tüm yetkilerinin devri, kısmi devirden ise, bu yetkilerin sadece bir kısmının devredilmesi anlaşılmalıdır. Bkz. **Tekinalp**, Ünal; Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değişirme, 3. Bası, İstanbul, 2013, s. 218, N. 12-63; **Kırca**, İsmail (**Şehirali Çelik**, F. H./**Manavgat**, Ç.); Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Ankara 2013, s. 598.

üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir²¹. İç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Yönetim kurulu, istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir.

TTK m. 367/1 hükmü dikkate alındığında, yönetim kurulunun yönetim haklarıyla temsil yetkilerini bizzat kullanmak zorunda olmadığı; aksine yetkilerini devrederek gereğinde bir gözetim organı olarak çalışabileceği anlaşılmaktadır²². Dolayısıyla yeni TTK'da yönetim kurulunun hemen hemen üyelerinin tümünün, yürütme yetkisini haiz olmayan (non-executive) üye konumuna geçebildiği esnek bir rejim benimsenmiştir²³. Kanun yönetim yetkisinin devriyle temsil yetkisinin devrini birbirinden ayrı ele almaktadır. Zira m. 370/2'de, yönetim kurulunun, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebileceğini, ancak en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olmasının şart olduğu belirtilmiştir. Yönetimin devredilebilmesi için her şeyden önce esas sözleşmede bir düzenlemenin yapılmış olması gerekir. Şirketin kuruluşunda yönetim devrini öngören esas sözleşme hükmüne yer verilebileceği gibi, sonradan yapılacak bir esas sözleşme değişikliği ile de bu hususun düzenlenmesi mümkündür²⁴. Yönetim yetkisinin tamamen veya kısmen devredilebilmesi

²¹ Yönetim yetkisi, yönetim kurulu üyelerinden bir veya bir kaçına devredilebileceği gibi, şirketle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan veya o ana kadar herhangi bir ilişkisi bulunmayan üçüncü kişi veya kişilere de devredilebilir.

²² İsviçre/Türk öğretisinde egemen olan "delegasyon/yetki devri" bugün de geçerli olup bu kavramı, 6762 sayılı Kanunun 342 nci maddesinin anlamında ifanın devri şeklinde yorumlamaya olanak yoktur. İsviçre öğretisinde de işaret edildiği üzere devredilen organsal işlev (fonksiyon)'dir. Bkz. TTK m. 553'ün gerekçesi.

²³ Bkz. TTK m. 367'nin gerekçesi.

²⁴ Esas sözleşme değişikliğine ilişkin daha ağır nisaplar esas sözleşmede öngörülmediği takdirde, halka kapalı anonim şirketlerde m. 421/1, halka açık olanlarda ise SerPK m. 29/3 gereği m. 418'de düzenlenen nisaplara uyularak bu değişiklik gerçekleştirilir. Bkz. **Kırca, (Şehirli Çelik/Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, s. 600; **Tekinalp**, s. 214, N. 12-53; karşı. **Ayan**, s. 23. Yönetimin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması *conditio sine qua non*'dur, bu hususta genel kurul kararı yeterli değildir. Bkz. TTK m. 367'nin gerekçesi.

için kanunun aradığı ikinci şart ise, bir iç yönergenin hazırlanmış olmasıdır²⁵. Hükmün son cümlesinde ise, pay sahiplerinin ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir şekilde ortaya koyan alacaklıların²⁶ bu yönetmelik hakkında yazılı olarak bilgilendirileceği öngörülmektedir²⁷.

Kanunun gerekçesinde yeni TTK'nın yetki devrine ilişkin hükmünün, yönetim kurulunun başka ülkelerin sistemlerinde öngörülen şekillere uygun olarak oluşturulması imkanı verdiği ifade edilmektedir. Gerekçeye göre; 367 ile 370 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerinde yer alan düzen, yönetimin tek kurullu (monist) rejime göre şekillenmesine veya Almanya'da uygulanan iki organlı (dualist) anlayış uyarınca oluşturulmasına olanak vermektedir²⁸. Bu düzen, yani Kanunun sistemi, yönetim kurulu üyelerini, Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulanan, yönetim hakkını haiz olan

²⁵ İç yönergenin hazırlanması, yönetimin devri halinde zorunlu olmakla birlikte, yetki devrinin olmadığı hallerde de bu tür bir yönergenin hazırlanması şirketteki iç işleyişe çok olumlu etkilerinin olacağı söylenebilir. Zira şirket yönetiminde yer alan kişilerin görev tanımlamalarının yapılması, hiyerarşik düzenin kurulması ve yönetim kurulu toplantılarının yapılması gibi birçok konu iç yönergeyle düzenlenerek belli bir sisteme bağlanabilir. Bkz. **Pulaşlı**, Hasan; Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 424.

²⁶ Yönetmelik hakkında bilgi verilmesi konusunda kanun pay sahipleriyle alacaklılar arasında bir fark yapmıştır. Pay sahiplerinin bu hususta "korunmaya değer menfaatleri" bulunduğu ilişkin güçlü bir karine vardır. Alacaklılarda böyle bir karine mevcut değildir. Bu sebeple, yönetim örgütü hakkında pay sahipleri bilgilendirilmelidir. Alacaklılar ise korunmaya değer menfaatleri bulunduğunu ikna edici bir şekilde ortaya koyarlarsa bilgilendirilirler. Menfaatin, istenen konu ve olgu ile ilgisi de göz önüne alınmalıdır. Sorumluluk davalarında ve iflâsta pay sahipleri ile alacaklıların menfaati somutlaşır. Bilgi verme yükümü yönetmeliğin bir kopyasının verilmesini zorunlu kılmaz. Ayrıca haklı sebeplerin varlığında (meselâ, bir alacaklının açtığı bir davada bu yönetmelikten bir rakibin yararlanması olasılığının bulunması gibi) talebin reddedilmesi de mümkündür. Bkz. TTK m. 367'nin gerekçesi.

²⁷ Yönetmelikte örgüt şemasının verilmesi yeterli değildir; karar ve atama yetkileri ile işletmenin teknik, ticarî ve hukukî açıdan yönetimine ilişkin esasları da içermelidir. Bu tasarruf murahhasların yetki alanlarının da açıkça belirlenmesinde önem kazanır. Örgütlenme yönetmeliğinin tescil ve ilânı gerekli değildir. Ancak korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir surette ortaya koyan pay sahipleri ile alacaklılara yazılı olarak bilgi verilir. Bkz. TTK m. 367'nin gerekçesi.

²⁸ Dualist ve monist sisteme ilişkin ayrıntılı açıklamalar için ayrıca bkz. **Kayhan**, s. 36 vd.

(intern, executive) ve olmayan (exter, non-executive) üyeler ayırımına tâbi tutmaya da elverişlidir²⁹. Hatta Fransa’da geçerli “President Directeur General” sisteminin uygulanmasına da müsaittir. Böylelikle şirketler topluluğunun gereksinim duyduğu yönetim şekli için esneklik de sağlanmış olmaktadır³⁰.

Kanunun gerekçesindeki bu ifadeler dikkate alındığında, yönetim kurulunun denetim ve gözetim görevinin özellikle yetki devrinin olduğu hallerde farklı boyutlarının bulunduğu söylenebilir³¹. Özellikle Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu’nun öngördüğü şekliyle dualist sistemin uygulanması, şirketin yönetim yetkisinin ve yöneticilerin denetim ve gözetiminin farklı organlarda olması anlamına gelmektedir. Bu sistemde, gözetim organı tarafından atanan yönetim kurulu (Vorstand), şirketi yönetmek, şirketle ilgili tüm önemli kararları vermek yetkisine sahiptir³². Yönetim kurulu, yükümlülüklerini yerine getirirken özenli ve bilinçli bir iş adamı gibi hareket etme ve şirket sırlarını saklama borcu altındadır³³. Yükümlülüğün ihlali halinde şirketin uğramış olduğu zararın karşılanmasında tüm yönetim kurulu üyeleri müteselsilen sorumlu tutulmaktadır³⁴. Buna karşın genel kurul tarafından seçilen³⁵ gözetim organının (Aufsichtsrat) görevi, yönetim kurulunu gözetlemek ve

²⁹ Sermaye Piyasası Kurulu’nun Seri II, No: 56 sayılı Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’ine ek olarak yayınlanan Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri’ne göre; yönetim kurulunda icrada görevli olan ve olmayan üyeler bulunur. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu üyeliği haricinde şirkette başkaca herhangi bir idari görevi bulunmayan ve şirketin günlük iş akışına ve olağan faaliyetlerine müdahil olmayan kişidir. Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu icrada görevli olmayan üyelerden oluşur. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilmeleri niteliğine sahip bağımsız üyeler bulunur. Bkz. m. 4.5.3 ve 4.5.4. Görüldüğü üzere icracı olan ve olmayan yönetim kurulu üyelerinin bulunması kurumsal yönetim ilkesinin gerçekleştirilmesi açısından da önem arz etmektedir.

³⁰ Bkz. TTK m. 367’nin gerekçesi.

³¹ *Pulaşlı*, sistemler arasında önemli hukuki farklılıklar bulunduğunu, bu yüzden gerekçedeki bu ifadeye katılmadığını beyan etmektedir. Bkz. *Pulaşlı*, s. 423.

³² Bkz. Alman POK (AktG) § 76.

³³ Bkz. Alman POK (AktG) § 93/1.

³⁴ Bkz. Alman POK (AktG) § 93/2.

³⁵ Bkz. Alman POK (AktG) § 101/1.

ona gerektiğinde yol göstermektir³⁶. Alman sisteminde öngörüldüğü şekliyle dualist anlayışta şirketi yönetme yetkisinin bırakıldığı yönetim kuruluna, düzenli aralıklarla toplanan (en az üç ayda bir)³⁷ gözetim organına, şirketin gidişatı, öngörülen stratejiler, yapılan planlar ve bunların gerçekleştirilmesine ilişkin hususlarda ve ayrıca karşılaşılabilecek riskler konusunda bilgi ve hesap verme yükümlülüğü yüklenmiştir³⁸. Gözetim organı, yönetim kurulunun kanunlara, esas sözleşmeye ve şirket menfaatlerine uygun davranıp davranmadığını gözetlemekte ve gerektiğinde uyarma görevini yerine getirmektedir³⁹. Özellikle şirket açısından önemli sayılan kararların alınmasında, örneğin gayrimenkullerin satımı gibi, gözetim organının onayı aranmaktadır. Gözetleme yetkisi, yönetim kurulunun yaptığı işlemin hukuka uygunluğunu kapsadığı gibi, şirketin menfaatlerine hizmet edip etmediği, ekonomik açıdan doğru olup olmadığı gibi hususları da kapsamaktadır⁴⁰.

Görüldüğü gibi, Alman POK (AktG) şirket yönetiminin ve yönetimin gözetlenmesinin iki farklı zorunlu organ tarafından yerine getirileceğini öngörmekte, zorunlu organların görev, yetki ve birbirleriyle olan ilişkileri hususunda da ayrıntılı düzenlemeler yapmaktadır⁴¹. Bu açıdan bakıldığında m. 367/1 anlamında yetki devrinin gerçekleştirilmesi halinde dahi Alman sistemine benzer bir dualist anlayışın Türk hukukunda mümkün kılındığını söylemek zordur⁴². Zira yetki devrinin gerçekleştirilmesi halinde de, şirketi

³⁶ Bkz. Alman POK (AktG) § 111/1.

³⁷ Bkz. Alman POK (AktG) § 110/3.

³⁸ Bkz. **Habersack**, Matthias; Münchener Kommentar zum AktG, 3. Aufl. 2013, § 111, Rn. 46.

³⁹ Yönetim kurulunun şirketi hukuka uygun/meşru, usulüne uygun, amaca uygun ve ekonomiklik ölçütlerini dikkate alarak yönetmesi, üst gözetimin kıstasları olarak kabul edilmektedir. Bkz. **Kayıhan**, s. 45 vd.

⁴⁰ Bkz. **Hambloch-Gesinn/Gesinn**, Sylvie; in Hölter's Aktiengesetz, 2. Aufl. 2014 München, § 111, Rn. 9; **Koch**, Jens; in Hüffer Aktiengesetz, 11. Aufl. 2014, § 111, Rn. 5; **Spindler**, Gerald; Spindler/Stilz, Aktiengesetz, 2. Aufl. 2010, § 111, Rn. 14; **Lutter**, Marcus; Der Bericht des Aufsichtsrats an die Hauptversammlung, AG 2008, s. 1, 2; **Habersack**, Münchener Kommentar zum AktG, § 111, Rn. 42.

⁴¹ Alman POK (AktG) §§ 76-94 hükümleri arasında yönetim kurulu (Vorstand), §§ 95-116 hükümleri arasında ise gözetim organı (Aufsichtsrat) düzenlenmektedir.

⁴² Karş. **Pulaşlı**, s. 423; ayrıca karş. **Akdağ Güney**, Necla; Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2008, s. 73.

yönetme yetkisinin bırakıldığı kişiler ayrı bir organ olarak görev yapmaktadır⁴³. Ayrıca yönetim yetkisini kullanan kişiler ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin Alman sisteminde olduğu gibi ayrıntılı bir şekilde düzenlendiği de söylenemez. Dolayısıyla Kanunun gerekçesindeki bu ifadelere tam olarak katılmak mümkün değildir. Buna karşın yönetim yetkisinin devredildiği kişiler ile yönetim yetkisi artık bulunmayan yönetim kurulu arasındaki ilişkinin tespit edilmesi önemlidir. Özellikle Alman POK (AktG) § 95 vd. hükümlerinde öngörüldüğü şekliyle ayrıntılı bir gözetleme hak ve yetkisinin TTK'da öngörülmemiş olması, dualist anlayışın Türk hukukunda tam olarak uygulanmasını mümkün olmaktan çıkardığı kabul edilmekle birlikte, yönetim kurulunun yönetim yetkisine haiz kişiler üzerinde üst gözetim görev ve yetkisinin bulunması göz ardı edilemez. Böylece Türk hukukunda da şirketin yönetim ve gözetimi farklı kişiler tarafından gerçekleştirilebilmektedir.

2. Üst Gözetim Görevinin Yerine Getirilmesi

TTK m. 375/1 (e) bendine göre; yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerindedir. Böylece yönetim yetkisinin devredilmesi halinde yönetim kurulunun üst gözetim yetkisine sahip olduğu hükümde açıkça öngörülmüştür. Kanunda üst gözetim yetkisinin kapsamına ilişkin bazı açıklamalar yapılmış, ancak "özellikle" ifadesi kullanılarak kapsamın bunlarla sınırlı olmadığı belirtilmiştir. Buna göre yönetim kurulunun üst gözetim yetkisi yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerini kapsamaktadır. Hükümde sayılan bu hususlar dışında gözetim yetkisinin kapsamına nelerin girdiğine ilişkin bir açıklamaya kanunun gerekçesinde rastlanmaktadır. Gerekçeye göre, üst gözetim ile

⁴³ TTK m. 366'nın gerekçesi ile m. 375/1 (e) bendi için yazılan gerekçenin bu açıdan birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. TTK m. 366'nın gerekçesinde bu hükmün dualist anlayışa izin verdiği belirtilirken, m. 375/1 (e)'nin gerekçesinde ise açıkça yönetim kurulunun bir kontrol ve denetim organı olmadığı belirtilmektedir. Bu ifade dikkate alındığında da Alman hukuk sisteminde geçerli olacak şekilde bir dualist anlayışın mevcut kanun hükümleri ile uygulanmasının kolay olmadığı söylenebilir.

kastedilen hem kuramsal açıdan hem de işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının gözetimidir⁴⁴. Bu açıdan bakıldığında, yönetim yetkisi tanınmış kişilerin şirkete dair aldıkları kararlarının, yaptıkları planlamalarının, özellikle risk taşıyan işlem ve kararlarının yönetim kurulu tarafından gözetilmesi gerekir. Dolayısıyla yönetim kurulu bir yandan yetki devri yaptığı kişilerin kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeye uygun davranıp davranmadığını kontrol edecek, diğer yandan da bu kişilerin almış oldukları kararların ve yapmayı planladıkları işlemlerin amaca uygun olup olmadığını, şirket menfaatlerine hizmet edip etmediğini de inceleyecektir⁴⁵. Gereğede kullanılan işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin gözetimi ifadesi aynı zamanda, şirketle ilgili önemli kararların alınması aşamasında yönetimle yetkilendirilmiş kişilere yol gösterme ve onları oluşabilecek riskler konusunda uyarma görevini de kapsamaktadır⁴⁶.

Gerek m. 375/1 (e) metninden gerekse maddenin gerekçesinden, yönetim kurulunun üst gözetim yetkisine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kanun koyucu bir yandan şirket yönetiminin tamamen veya kısmen devredilebileceğini öngörmekte, ancak böyle bir durumda dahi yönetim ve temsil organı olarak seçilen yönetim kurulunun gözetimi ve kontrolü altında işlemlerin yapılmasını arzulamaktadır. Böylece işletme konusu itibarıyla uzman olan kişilere yönetimin bırakılması, yönetim kurulunun ise bir gözetim organı olarak çalışması imkanı sunulmaktadır.

Üst gözetim görevinin sağlıklı bir şekilde yerine getirilebilmesi için, yönetim kurulunun iyi işleyen bir sistem kurması önemlidir. Özellikle bilişim teknolojisinin sunduğu imkanlardan yararlanmak suretiyle kurulacak bir sistem, yönetim kurulunun yöneticilerin yaptığı işlemlerden en hızlı şekilde haberdar olmasını ve gerektiğinde uyarı görevini yerine getirmesini sağlayacaktır. Kurulacak bu iç kontrol sisteminde şirketi yönetmekle görevlendirilen kişilerin yönetim kuruluna düzenli şekilde rapor vermesi, gerek-

⁴⁴ Bkz. TTK m. 375'in gerekçesi.

⁴⁵ Karş. **Watter**, Rolf; Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 530-1136 OR, Zürich 1993, Art. 716a, Rn. 19; **Böckli**, Peter; Schweizer Aktienrecht, 2. Aufl., Zürich 1996, Rn. 1568.

⁴⁶ Karş. **Jaeger**, Aksel; Die Beratung des Vorstands als Teil der Überwachungsaufgabe des Aufsichtsrats, DStR 1996, s. 671 vd.

tiğinde bu raporlara ilişkin açıklamaların sözlü olarak yapılması mümkün kılınabilir⁴⁷. Yönetim yetkisi devredilen kişilerin bu görevlerini gerektiği gibi ifa etmediklerinin anlaşılması halinde ise, bu yetkinin yönetim kurulu tarafından derhal geri alınması gerekir⁴⁸.

3. Üst Gözetimin İhlali Halinde Sorumluluk

Yönetim kurulunun üst gözetim ve yetki devrettiği kişilerin işlemlerini denetlemesi kanuni zorunluluk olmasına karşın, bu sorumluluğun yerine getirilmemesi halinde uygulanacak yaptırım konusu tartışmaya açıktır. Bu tartışmanın temel nedeni, üst gözetim ile ilgili m. 375/1 (e)'de ortaya konan resim ile m. 553'ün ikinci ve üçüncü fıkrasında ortaya konan düşüncenin bir biriyle uyuşmamasıdır⁴⁹. Gerçekten de m. 375 ile tanınan üst gözetim yetkisinin, m. 553/2'nin lafzı dikkate alındığında, geri alındığını söylemek mümkündür⁵⁰. TTK m. 553/2'ye göre; kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar. Görüldüğü üzere, m. 553/2, yetki devri halinde yönetim kurulunun sorumluluğunu, yetki devredilecek kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermeyle sınırlandırmıştır. Başka bir deyişle, kanuna uygun bir şekilde yetki devri yapıldıysa⁵¹ ve yetkiyi devralacak kişi-

⁴⁷ Karş. **Kayhan**, s. 129.

⁴⁸ Bkz. **Pulaşlı**, s. 655. TTK m. 375/1 (d), müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmalarının yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında saymıştır.

⁴⁹ Bkz. **Akdağ Güney**, s. 73 vd.; **Göktürk**, Kürşat; Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu, TBB Dergisi 2014 (114), s. 197. **Göktürk**, TTK m. 375/1 (e) ve m. 553 hükümlerinin birlikte yorumlanmasından, yetki devri halinde yönetim kurulunun gözetim sorumluluğunun bulunmadığı görüşündedir. Bkz. **Göktürk**, TBB Dergisi 2014 (114), s. 197 vd. TTK m. 553/2 hükmünün lafzı dikkate alındığında bu görüş savunulabilir.

⁵⁰ **Akdağ Güney** de kanunun bir eliyle verdiğini diğer eliyle aldığını belirtmektedir. Bkz. **Akdağ Güney**, s. 73 vd.

⁵¹ TTK m. 367 hükmünde öngörülen şekilde bir yetki devri yapıldıysa, yetki devri kanuna uygun yapılmış demektir. TTK m. 553/2 hükmü dikkate alındığında, devrin m. 367'ye aykırı yapılmış olması halinde devir usulsüz olacak ve bu şekilde yetki devralan kişilerin

lerin seçimine makul derecede özen gösterildiyse, yönetim kurulunun yöneticilerin şirket yönetimi ile ilgili aldıkları kararlardan ve yaptıkları işlemlerden sorumlulukları bulunmamaktadır.

TTK m. 553/2 hükmünün yetki devri halinde yönetim kurulunun gözetim sorumluluğu bulunup bulunmadığına ilişkin tartışmalara yol açmasının nedeni, yetki devredilecek kişilerin seçimindeki özensizliği sorumluluğun tek sebebi olarak sayması, buna karşın bu kişilerin gözetiminden söz etmemiş olmasıdır. Halbuki m. 553/2'nin esinlendiği İsviçre BK m. 754/2, bir çok açıdan farklı bir sistem öngörmektedir⁵². İsviçre BK m. 754/2, bir görevin ifası görevinin yetkili bir şekilde başka bir organa devredilmesi halinde, bu kişinin verdiği zararlardan sorumlu olunacağı, ancak bu kişinin seçiminde, bilgilendirilmesinde ve gözetiminde gerekli her türlü özenin gösterdiğini yönetim kurulunun ispat etmesi halinde sorumluluktan kurtulmanın mümkün olduğunu kabul etmektedir. TTK m. 553/2'nin gerekçesindeki ifadeler dikkate alındığında, mehz İsviçre BK m. 754/2'den farklı bir düzenlemenin bilinçli olarak yapıldığı anlaşılmaktadır⁵³. Gerekçeye göre, gözetim sorumluluğunun ikinci fıkrada açıkça öngörülmemesinin nedeni, bu hususun hükmün üçüncü fıkrasında düzenlenmiş olmasıdır. Ancak Kanunun gerekçesinde yetki devri halinde gözetim sorumluluğunun açıkça öngörülmemesinin sebepleri açıklanırken yapılan açıklamaların tutarlılık içermediğini kabul etmek gerekir. Gerekçede bir yandan “delegasyonda gözetim görevinin devredende olduğu şüphesizdir” ifadesini kullanmakta, diğer yandan İsviçre hukukundan ayrılmanın nedeni olarak üçüncü fıkrada farklı bir düzenlemenin yapılmış olması gösterilmektedir. Hükmün üçüncü fıkrası incelendiğinde ise, yetki devri halinde yönetim kurulunun sorumluluğunun bulunduğu şeklinde bir anlam çıkarmak bir yana, yönetim kurulunun sorum-

füil ve kararlarından yönetim kurulu sorumlu olacaktır. Bkz. **Kırca, (Şehirli Çelik/Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, s. 611 vd.

⁵² Hükümde, aynı düşünce çizgisinde bulunan İsv. BK m. 754 (2)'den de farklar vardır. Anılan madde devri “bir görevin ifası”na bağlarken İsv. BK m. 716b'nin ne kenar başlığını ne de metnini dikkate almıştır. Ayrıca TTK İsviçre BK'dan farklı olarak talimat ve gözetim yükümüne yer vermemiştir. Karş. TTK m. 553'ün gerekçesi.

⁵³ Gerekçede açıkça İsviçre hükmünün seçimde özen yükümü yanında “talimat” ve “gözetim” özenine de yer verdiğini belirterek, m. 553/2'deki farklı düzenlemenin bilinçli yapıldığını ortaya koymaktadır. Bkz. TTK m. 553'ün gerekçesi.

suzluğunun düzenlenmek istendiği sonucuna varılabilir⁵⁴. TTK m. 553/3'e göre; hiç kimse kontrolü dışında kalan⁵⁵, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz. Görüldüğü üzere hükümde gözetim yükümlülüğünden söz edilmekte, ancak gerekçede belirtildiğinin aksine, bu yükümlülüğün sadece sınırlandırılmasına ilişkin bir düzenleme yapılmaktadır⁵⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının bulunmamasına karşın sorumlu tutulmalarının engellenmesi amacıyla hükmün üçüncü fıkrasının kabul edildiği kanunun gerekçesinde açıklanmaktadır. Bu hüküm yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörülmüştür. Çünkü, uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatının üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla gerekçeye göre, üçüncü fıkra, yönetim organının, organ-sal işlevi ister kanuna göre devredilmiş olsun, ister organın kendisinde kalsın üyelerin gözetim yükümleri tanımakta, ancak bu yükümlülük kontrol dışında kalan olgu ve konularda bulunmamaktadır⁵⁷.

Tüm bu açıklamalar ışığında bakıldığında, yetki devri halinde, yönetim kurulunun sorumluluğunun yetki devredilecek kişinin seçiminde özenli

⁵⁴ Bkz. **Kırca, (Şehirli Çelik/Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, s. 614.

⁵⁵ Kontrolü dışında kalmak ile anlatılmak istenen, meydana gelen aykırılığı kişinin normal hal ve şartlarda görmesi, tahmin etmesi, önlemesinin mümkün olmamasıdır. Bkz. **Tekinalp**, s. 384, N. 16-71.

⁵⁶ *Tekinalp*, yönetim kurulunun üst gözetimden sorumlu olduğu hususunun bu hükmün mefhumu muhalifinden çıkarılması gerektiğini savunmaktadır. Yazar'a göre, yönetim kurulunun kontrolleri dışında kalan kanuna ve esas sözleşmeye aykırılıklar dolayısıyla sorumlu tutulamayacaklarına ilişkin ifadenin mefhumu muhalifinden yönetim kurulunun yönetim yetkisini devrettiği takdirde bu kişilerin görevlerinin yerine getirip getirmedi-lerini gözetleme sorumluluğunu taşıdıkları anlamına gelmektedir. Bkz. **Tekinalp**, s. 383, N. 16-70. Yazarın görüşünün aksine, m. 553/3'ün üst gözetim sorumluluğunun dayanağı olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Aynı görüş için bkz. **Göktürk**, s. 196.

⁵⁷ Bkz. TTK m. 513'ün gerekçesi.

davranması ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu kişi/kişilerin yeterli derecede eğitim almış olmaları, işletmenin konusu itibariyle ihtisaslarını tamamlamış olmaları, gerekli bilgi ve tecrübeye sahip olmaları, önceki çalışma hayatlarının başarılı geçmiş olması, herhangi bir şirketin iflasına yol açacak derecede kötü bir yönetim sergilememiş olmaları, sabıka kayıtlarının bulunmaması gibi hususlara dikkat edilerek seçilmiş olmaları halinde, yönetim kurulu bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu tutulamayacaktır⁵⁸. Yönetim yetkisi devredilecek kişilerin seçiminde makul derecede özen gösterdiğini yönetim kurulu değil, yeterli derecede özenli davranılmadığını iddia eden taraf ispatlayacaktır⁵⁹.

TTK m. 553/2'nin açık hükmü ve bu düzenlemenin kanun koyucunun bilinçli tercihi olduğuna yönelik gerekçedeki açıklamalar, yetki devri halinde sorumluluğun yetki devredilecek kişilerin seçimiyle sınırlı olduğu sonucunu doğurmakla birlikte, bu düzenlemenin yerindeligi tartışılabilir. Yönetim kurulunun şirketin yönetimi konusunda sorumluluk taşıması gereken organ olması gerçeği bir yana, m. 375/1 (e) bendi ve yetki devrini düzenleyen m. 367'nin gerekçesinde öngörülen sistem ile m. 553/2 ve 3'te kabul edilen anlayışın bir birliğiyle uyumadığı ortadadır.

Bir yandan m. 375/1 (e) bendi; yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimini, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında saymaktadır. Diğer yandan m. 367'nin gerekçesine göre de; 367 ile 370 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerinde yer alan düzen⁶⁰, yönetimin tek kurullu (monist) rejime göre şekillenmesine veya Almanya'da uygulanan iki organlı (dualist) anlayış uyarınca oluşturulmasına olanak vermektedir. Bu düzen, yani Kanunun sistemi, yönetim kurulu üyelerini, Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulanan, yönetim hakkını haiz olan (intern, executive) ve olmayan (exter, non-

⁵⁸ Karş. **Göktürk**, TBB Dergisi 2014 (114), s. 187.

⁵⁹ İsviçre BK m. 754/2 ile TTK m. 553/2 arasındaki farklardan biri de ispat konusundadır. İsviçre hukukunda üst gözetim görevini yerine getirdiğini yönetim kurulu ispat etmek durumunda iken, Türk hukukunda ise ispat külfeti, yetki devri yapılacak kişilerin seçiminde özenli davranılmadığını iddia eden tarafa aittir.

⁶⁰ Bu hükümler ile yönetim ve temsil yetkisinin devri öngörülmektedir.

executive) üyeler ayırımına tâbi tutmaya da elverişlidir. Hatta Fransa'da geçerli "President Directeur General" sisteminin uygulanmasına da müsaittir. Yukarıda da ayrıntılı bir şekilde izah edildiği üzere, gerekçenin bu ifadeler ile kurmaya çalıştığı sistem ile m. 553/2 ve 3 ile tamamen işlevsiz kalmış olmaktadır. Zira bu madde sorumluluk makamı olan yönetim kurulunun sorumluluğunu oldukça dar bir alanla sınırlandırmaktadır.

TTK m. 367'nin gerekçesinde ifade edildiği şekliyle, yönetim kurulunun Almanya'daki bir gözetim organı olarak çalışmasına ilişkin hukuksal alt yapının bulunmadığını kabul etmek gerekir. Ancak gerekçede öngörülen haliyle böyle bir sistem kurulamazsa da, en azından yönetim devrinin gerçekleştirildiği kişilerin seçimi dışında, onlara talimat verme ve gözetlenmesinden de sorumlu tutulması gerekirdi. Böylece m. 375/1 (e) bendinde öngörülen üst gözetimin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinden olduğu yönündeki ilkeyle de paralel bir düzenleme yapılmış olurdu. TTK m. 553'ün belli açılardan bir tepki hükmü olduğu öncelikle kanunun gerekçesinden anlaşılmaktadır⁶¹. Maddenin üçüncü fıkrasına ilişkin gerekçede, yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla hükmün öngörüldüğü, zira uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutulduklarının gözlemlendiğinden söz edilmektedir.

Uygulamadaki aksakların giderilmesi amacıyla ve yönetim kurulunun soyut bir gözetim sorumluluğu gerekçe gösterilerek muhatap alınmalarını için kanun koyucunun düzenleme yapması anlaşılabilir. Ancak bu gerçekleştirilirken yönetim kurulunun üst gözetim görevini işlevsiz kılacak veya dar bir alanla sınırlandıracak şekilde yapılması uygun olmamıştır. Bu açıdan bakıldığında m. 553/2 ile üst gözetim sorumluluğunun sınırlandırılması ve m. 553/3 fıkrası ile sorumsuzluğun öngörülmesi eleştirilebilir. Zira yönetim kurulunu soyut bir üst gözetim sorumluluğuna karşı korumak için hükümde başka önlemlerin alınması da düşünülebilirdi. Dolayısıyla yönetim kurulu-

⁶¹ Ayrıca bkz. **Kırca**, (**Şehirli Çelik/Manavgat**), Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, s. 614 vd.

nun yetki devri yapılan kişilerin seçiminde ve üst gözetiminde gerekli özeni göstermesi halinde sorumlu tutulamayacağı şeklinde bir düzenleme ile de aynı amaca ulaşmak mümkün olurdu.

Yönetim kurulunun kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaması, uygun nedensellik bağının zarardan sorumlu tutulmanın şartlarından biri olarak sayılmasına ilişkin genel hükme uygundur⁶². Dolayısıyla üst gözetim yetkisi somutlaştırılarak yönetim kurulunu sorumlu tutabilmek için uygun nedensellik bağının bulunup bulunmadığı her zaman incelenmelidir. Özellikle gösterilmesi gereken özenin ne olduğu ve üst gözetimin neleri kapsadığı konusu doktrin ve yargı kararları ile açıklığa kavuşturulduğu takdirde, yönetim kurulunun soyut bir üst gözetim görevinden dolayı gereksiz yere sorumlu tutulmasının önüne geçilebilir. Başka bir deyişle üst gözetim görevinin somutlaştırılması yönetim kurulunun korunması açısından önem arz etmektedir. Yönetim kurulu, şirketin geleceği açısından önemli sayılan kararların alınmasında, risk içeren işlemlerin gerçekleştirilmesinde üst gözetim görevini mutlaka yerine getirmelidir. Şirket açısından önemli kararların verilmesi aşamasında dahi üst gözetim görevini yerine getirmeyip, yönetim yetkisini devrettiğini ve sorumlu olmaması gerektiği şeklinde bir iddia yönetim kurulu tarafından ileri sürülemez⁶³. Üst gözetimi yönetim

⁶² Bu açıdan bakıldığında m. 553/3'ün öngörülmesinin gerekli olup olmadığı tartışılabilir. Gerçekten de şayet hüküm, gerekçesinde de ifade edildiği üzere, zarardan sorumlu olmak için illiyet bağının bulunması hususunu arıyorsa, genel hükme uygun olan bu ilkenin ayrıca düzenlenmesine gerek yoktu. Ancak hükümde kullanılan kontrolü dışında kalma ifadesi, yönetim kurulunun üst gözetim görevini yerine getirirken gerekli olan özeni göstermemesi halinde sorumlu olmaması sonucunu doğurmamalıdır. Zira özen borcunun ağırlığı, işlerin yoğunluğu ve karmaşıklığı ölçüsünde artar. Böyle bir durumda yönetim kurulundan beklenmesi gereken, kontrolü dışında kaldığı gerekçesiyle sorumlu olmadığı iddiasını ileri sürmesi değil, aksine her türlü teknolojik ve insan kaynaklarından yararlanarak kontrolü sağlayacak bir mekanizmayı kurmasıdır. Karş. **Akdağ Güney**, s. 74; **Kırca**, (**Şehirli Çelik/Manavgat**), Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, s. 614 vd.

⁶³ Üst gözetim görevinin yerine getirilmemesinden dolayı yönetim kurulunun sorumlu tutulması gerektiği görüşü eski TTK'nın yürürlükte olduğu dönemlerde de savunulmaktaydı. *Ayan*'a göre; murahhas aza veya murahhas müdüre bırakılan işlerden dolayı sorumluluk sadece bunlara ait olmasına karşın, gözetim görevi gereği gibi ifa edilmediği

kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görevlerinden sayan m. 375/1 (e) hükmü bu sonucun kabul edilmesini gerektirir. Ancak m. 553/2 ve 3 hükümleri de dikkate alınarak, yönetim kurulu şirketteki günlük ve rutin işlerden kaynaklanan her türlü usulsüz işlem ve karardan sorumlu tutulmamalıdır⁶⁴.

IV. SONUÇ

Anonim şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu, şirket bünyesinde gerçekleştirilen işlemlerin hukuka, esas sözleşmeye ve şirket menfaatlerine uygun olup olmadığını denetleme ve gözetleme yükümlülüğü altındadır. Denetim ve gözetim görevi, şirket yönetiminin devri halinde söz konusu olduğu gibi, yetki devrinin bulunmadığı halleri de kapsamaktadır. Yönetim kurulunun denetim görevi ifadesinden, teknik anlamda denetim değil, şirketle ilgili alınan kararların, yapılan işlemlerin denetlenmesi/gözetilmesi anlaşılmalıdır. Bu anlamda denetim, sadece geçmiş dönemde yapılmış olan işleri kontrol etmek değil, aynı zamanda gelecekte gerçekleştirilecek işlemlerin de şirket menfaatine olup olmadığını incelemektir.

Yeni TTK, kurumsal yönetim ilkesi çerçevesinde yönetim kuruluna bir gözetim ve denetim yetkisi vermektedir. Bu görevin yerine getirilebilmesi için m. 366/2'ye göre, uzman kişilerden oluşan komiteler ve komisyonlar kurulabilir. Böylece gerek halka kapalı gerekse halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulunun kuracağı iç denetim komitesi ile denetim ve gözetim yapma imkanı tanınmıştır. İç denetim komitesinin kurulabilmesi, özellikle 6335 sayılı Kanunla anonim şirketlerin çok önemli bir kısmının bağımsız denetime tabi olmaktan çıkarılması hususu dikkate alındığında, şirketin tamamen denetimden yoksun kalmasını önlemeye yarayabilir.

takdirde veya öğrenmiş olduğu yolsuzluğa karşı gerekli önlemleri almamış olması halinde gözetim görevini yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri de sorumludur. Bkz. **Atan**, Turhan; Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara 1973, s. 36; **Çamoğlu**, Ersin; Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2007, s. 184.

⁶⁴ Bkz. **Kırca**, (**Şehirali Çelik/Manavgat**), Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, s. 615. **Akdağ Güney**'e göre, üst gözetimin yönetim kurulunun yöneticileri uzaktan gözetlemeleri anlamına gelmediği, bu yüzden şirketin idaresi ile görevli olan yönetim kurulunun işlerin gidişatını her zaman kontrol etmeleri, gerekli her türlü tedbiri almaları zorunludur. Bkz. **Akdağ Güney**, s. 73.

TTK m. 366/2 dışında sermaye piyasası mevzuatında da denetim komitesine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Kurumsal yönetim açısından, şirketin iç işleyişinin hukuka, esas sözleşmeye uygun yapılıp yapılmadığı, muhasebe ve mali raporlamanın bu konuda yayınlanmış ulusal/uluslararası standartlar dikkate alınarak tutulup tutulmadığı konusunda yönetim kurulunun gözetimi altında ve onun adına yerine getirecek bir denetim komitesinin kurulması son derece önemlidir.

Özellikle yönetim yetkisinin m. 367/1'e göre devredildiği hallerde yönetim kurulunun üst gözetim görevi ise Kanunda açıkça düzenlenmiştir. Ancak m. 375/1 (e)'de öngörülen bu görevden dolayı yönetim kurulunun sorumlu tutulup tutulamayacağı, m. 553/2 ve 3 hükmü esas alındığında tartışmalara yol açacak niteliktedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, m. 367'nin gerekçesinde ifade edilen, bu hükmün dualist sistemin uygulanmasına imkan verdiği şeklindeki anlayış, TTK'nın getirdiği hükümler bir bütün olarak ele alındığında, gerçekçi değildir. Dualist sistemin en bariz şekilde uygulandığı ülkelerden biri olan Almanya'da şirketi yönetme yetkisi ile bu yöneticilerin denetim ve gözetimi farklı organlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu sistemde, gözetim organı tarafından atanan yönetim kurulu (Vorstand), şirketi yönetmek, şirketle ilgili tüm önemli kararları vermek yetkisine sahipken, genel kurul tarafından seçilen gözetim organının (Aufsichtsrat) görevi ise, yönetim kurulunu gözetlemek ve ona gerektiğinde yol göstermektir.

Yönetim kurulunun üst gözetim yetkisi, yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerini kapsamaktadır. Hükmünde sayılan bu hususlar dışında gözetim yetkisinin kapsamına, hem kurumsal açıdan hem de işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının gözetimi de girmektedir. Bu açıdan bakıldığında, yönetim yetkisi tanınmış kişilerin şirkete dair aldıkları kararların, yaptıkları planlamaların, özellikle risk taşıyan işlem ve kararlarının yönetim kurulu tarafından gözetlenmesi gerekir.

Yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri halinde üst gözetim görevini yerine getirmediği takdirde karşılaşılabileceği sorumluluk konusu izaha muhtaçtır. Bu konunun tartışmaya açık olmasının nedeni, üst gözetim ile ilgili m. 375/1 (e)'de ortaya konan anlayış ile m. 553/2 ve 3'deki düşüncenin

bir biriyle uyuşmamasıdır. TTK m. 553/2 hükmü, yetki devredilecek kişilerin seçimindeki özensizliği sorumluluğun tek sebebi olarak saymakta, buna karşın bu kişilerin gözetiminden kaynaklanan sorumluluktan bahsetmemektedir. Yönetim kurulunun soyut bir gözetim sorumluluğu gerekçe gösterilerek muhatap alınmalarına engel olmak için yapılan düzenlemenin üst gözetim görevinin işlevini belli ölçüde azalttığı kabul edilmelidir. Üst gözetimin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görevlerinden biri olduğu hususu dikkate alınarak m. 553/2 ve 3 hükümleri yorumlanmalıdır.

Kaynakça

- Akdağ Güney**, Necla; Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2008.
- Atan**, Turhan; Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara 1973.
- Ayan**, Özge; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013.
- Böckli**, Peter; Schweizer Aktienrecht, 2. Aufl., Zürich 1996.
- Cömert**, Nuran; Türk Ticaret Kanunu Tasarısında İç Denetim ve İç Kontrol, İç Denetim Dergisi, Kış. 2008, Sa. 21, s. 1 vd.
- Çamoğlu**, Ersin; Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2007.
- Göktürk**, Kürşat; Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu, TBB Dergisi 2014 (114), s. 179 vd.
- Habersack**, Matthias; Münchener Kommentar zum AktG, 3. Aufl. 2013.
- Hambloch-Gesinn/Gesinn**, Sylvie; in Hölters Aktiengesetz, 2. Aufl. 2014 München.
- Jaeger**, Aksel; Die Beratung des Vorstands als Teil der Überwachungsaufgabe des Aufsichtsrats, DStR 1996, s. 671 vd.
- Kaya**, Mustafa İsmail; Anonim Ortaklıklarda Etkin Denetim, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, S. 1-2, s. 241 vd.
- Kaya**, Mustafa İsmail; Ticaret Kanunu ve TTK Tasarısı'nın Yönetim Kuruluna Anonim Ortaklığın Mali Durumunun Bozulması Halinde Yüklediği Yükümlülükler, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, Sa: 37-38, s. 7 vd.
- Kayhan**, Şaban; 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, Ankara 2011.

Kırca, İsmail (Şehirali Çelik, F. H./Manavgat, Ç.); Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Ankara 2013.

Koch, Jens; in Hüffer Aktiengesetz, 11. Aufl. 2014.

Lutter, Marcus; Der Bericht des Aufsichtsrats an die Hauptversammlung, AG 2008, s. 1 vd.

Pulaşlı, Hasan; Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Ankara 2013.

Spindler, Gerald; Spindler/Stilz, Aktiengesetz, 2. Aufl. 2010.

Tekinalp, Ünal; Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değişirme, 3. Bası, İstanbul 2013.

Uzun, Ali Kamil; Kurumsal Yönetim ve İç Denetim Kalite Güvencesi, <http://www.denetimnet.net>.

Watter, Rolf; Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 530-1136 OR, Zürich 1993.